

RODOLJUB.

Glasilno „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane do konca 1891. leta 40 kr., potem pa 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrstice 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr., če se dvakrat, in 15. kr., če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovóljijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

2. številka.

V Ljubljani, dne 18. julija 1891.

I. leto.

Sv. Ciril in Metod — uxor rodoljubja.

Po neki — rekli bi srečni — naključji izšla je prva številka našega lista ravno v predvečer praznika svetih slovanskih blagovestnikov Cirila in Metoda. — Kresovi, ki so goreli ta večer njima na čast, dokazati so imeli, kako zelo časti narod naš spomin svetih svojih priprošnjikov; dokazati so pa tudi imeli, kako smo Slovenci napredovali v narodni zavesti. Plameni, ki so z raznih grmad širom slovenskega sveta švigali proti nebu, bili so plameni rodoljubja; grmade, katere so zažigali za narodno stvar vneti možje in mladeniči, porok so nam boljše bodočnosti. Boljšo bodočnost pa si moremo zagotoviti le tedaj, ako bodemo vedno netili sveti ogenj rodoljubja. V tem bosta naj nam za uxor in posnemanja vreden izgled sveta Ciril in Metod.

Z navdušenjem za sveti krščanski nauk, kateri sta prišla oznanjevat med poganske naše pradede, prinesla sta sveta brata s seboj tudi ljubezen do onega jezika, kateri ju je naučila ljubeča slo-

vanska mati. Z ljubeznijo do jezika družni se vedno tudi ljubezen do rodu, kateri z dotičnim jezikom izraža svoje misli. In res sveta brata Ciril in Metod ljubila sta ves slovanski rod tako neizmerno, da se nista plašila nikakih težav in zaprek, ko sta delovala za to, da se povečiča ta rod pred vsem ostalim svetom.

Izumivši Slovanom posebno azbuko ali abecedo, lotila sta se sveta brata prestavljanja svetega pisma in sv. maše na slovanski jezik. Med Slovane prihajali so takrat tudi nemški misijonarji z zapada. Za temi pa so prihrumevale nemške vojne sile in bolj z mečem, ko z naukom in ljubeznijo spreobračale so take misije pradede naše na krščansko vero. Ti misijonarji prinašali so Slovanom tudi cerkvene obrede v nerazumljivem latinskem jeziku. Naravno je torej, da starih Slovanov o takem načinu spreobračanja in poleg nerazumljivih cerkvenih molitev, ni mogla presiniti prava pobožnost. Sveta

LISTEK.

Kaznjena trdosrčnost.

(Šaljiva povest iz Rusije.)

Jako bogat kupec sprehajal se je s svojo soprogo po glavni cesti, po kateri je stopal mlad dragonski častnik brzih korakov iz svojega stanovanja v vojašnico.

Ravno ko je prišel mimo omenjene gospe, uzrl je na oknu nasprotne hiše mlado dekle, katera ga je pozdravila. Častnik pogledal jo je nežno in vojaški pozdravil... V svoji radosti ni videl pred seboj čudnega repa ženske obleke, kateri imenujejo „šlep“... njegova ostroga zamota se v tisti rep in prsk! preluknjana je bila svilena obleka na „šlepu“.

„Stokrat prosim odpuščanja, gospa!“ vikne častnik. „Neutolažljiv sem nad storjeno škodo... morda se pa da vender še popraviti...“

„Ni mogoče,“ upije gospa, „šlep“ je strgan, obleka uničena.“

„Vi morate škodo poravnati“, dostavi soprog.

„Saj poplačam,“ pravi poročnik, „tu je moj naslov!“ Vzame svojo listnico in da svojo vizitnico, pa kupec odkloni list in pravi jezno: „Kar precej plačajte... prej Vas ne spustimo.“

„Prosim Vas, služba me kliče. Če pridem prepozno, čaka me trda kazen... Koliko znaša pravo za pravo škoda?“

„Obleka je nova,“ pravi gospa resno, „prvikrat jo nosim in zatorej zahtevam čisto polno svoto: „Dvesto goldinarjev.“

„Dvesto goldinarjev!“ vikne ustrašeno mladi vojak. „To je več, kakor jaz v treh mesecih zaslužim.“

Kopica radovednežev poslušala je že njih razgovor.

„Potem zahtevam, da idete z nama k sodniku,“ pravi gospa.

„Ravno sedaj je seja,“ pravi soprog.

„Vi me pripravite s svojo zahtevo v največo zadrego,“ prosi nesrečni dragonec. Nekaj časa se še dogovarja, ali parček je neutolažljiv in neizprosni in preti

Ciril in Metod pa sta preveč ljubila narod svoj, da bi bila nastopila isto pot in zato sta ga hotela poučiti v krščanskih naukih tako, da bi mu bili prešli v meso in kri, zato sta hotela tudi postaviti ga v popolno neodvisnost od nemških škofov in nemških vladarjev. Da to dosežeta, uvela sta slovenski jezik v službo božjo.

Da, dragi čitatelj! v svojem jeziku poslušali so pradedje tvoji vse obrede svete maše. Sveta brata vedela sta, da je Vsemogočnemu tudi v slovenskem jeziku najsvetejša daritev dopadljiva istotako, ko v nerazumljivem jim jeziku latinskem! Sveta Ciril in Metod pa sta s tem izpolnila nauk Odrešenikov, ki je dejal: „Bog je duh in kateri ga molijo, ga morajo v duhu in resnici moliti.“

Ko sta sveta brata upeljala slovensko službo božjo, odbrala sta večje število za sveto vero vnetih mladeničev, da jih pripravljata za duhovski stan in da tako storita nepotreben prihod nemških misijonarjev med Slovane. To pa je silno razkačilo nemške škofe in zatožili so torej slovanska blagovestnika v Rimu, ker sta drznila se upeljati slovensko službo božjo. Vsled te zatožbe bila sta poklicana v Rim, da se opravičita. Dobro vedoč, da pravična stvar mora zmagati, podala sta se na težavno to pot.

Sv. Ciril, navdahnjen sv. Duha in poln najiskrenejše ljubezni do svojega rodu, je tako duhovito in prepričevalno zagovarjal slovenski jezik v službi božji, da je papež Hadrijan II. slovesno dovolil, da se smejo vsa cerkvena opravila vršiti v slovenskem jeziku. V dokaz in večje podkrepljenje tega dovoljenja daroval je sam sveto mašo nad slovenskim svetim pismom in ukazal je, naj se tri dni zaporedoma poje slovenska sveta maša v cerkvi sv. Petra in še v treh drugih

z zaporom. Policist se je tudi že približal. Lajtenantu ostane zadnja pot k policiji.

Sodnik ravno ni imel nikacega opravka. Stvar so mu hitro razjasnili in odločil je kratko in jasno: „Lajtenant ali plača ali mora v zapor.“

„Takoj plačati mi je nemogoče,“ pravi lajtenant. „Ali ni tudi cena previsoka?“

„Vsak ceni po svoji volji svojo lastnino,“ pravi sodnik. „Sicer bi tudi sam svetoval tožiteljema, naj delata človeško in ne pogubita častnika.“

Tem besedam je živahno pritrdjevalo zbrano občinstvo. Kupec pomenkuje se nekaj časa z ženo. On je bil pripravljen k temu, a ona nikakor ni hotela in odločno odmigovala z glavo.

„Pravica naj odloči dalje!“ zaupije odločno gospa. „Sodnik, prosim, naj se moja zadeva nadaljuje.“

„Samo trenotek!“ oglasi se globok bas in posestnik ogromnega basa, stavec s sivo glavo v generalski opravi, vrsto križcev na prsih, prikaže se pred sodskim stolom. „Gospod lajtenant, ali sprejmete dvesto goldinarjev od

velikih cerkvah rimskih. In tako je rodoljubje svetih naših blagovestnikov slavilo sijajno zmago nad sovražniki slovanskega rodu.

Sv. Ciril izdihnil je kmalu potem svojo blago dušo. Njegovega brata sv. Metoda pa je papež posvetil za škofa in poslavši ga nazaj med Slovane, dal mu je s seboj pismo, v katerem med drugim piše Slovanom: „Ako bi pa kdo izmed učiteljev, k vam poslanih, ali kdo izmed njih učencev obračal svoja ušesa od resnice in predrznil se drugače govoriti vam ter bi zaničeval knjige vašega jezika, naj bo izobčen in izročen cerkveni sodbi, dokler se ne poboljša. Tako je tedaj sveti Oče sam obsodil sovražnike slovenske božje službe.“

Iskreno rodoljubje pa je sv. Metodu prizadejalo grenke ure. Nemški škofje — sovražniki slovanskega jezika — so sv. Metoda po zvijači zvalili k sebi ter ga vrgli v ječo, iz katere ga je šele čez poltretje leto osvobodil papež Ivan VIII. Kljub temu pa sovražniki Slovanov niso mirovali, ampak črnili so ju še nadalje v Rimu tako, da je končno papež Ivan VIII. prepovedal službo božjo. Sveti Metod pa se ni ustrašil sovraštva nemških škofov, ampak ostal je stanovit, dobro vedoč, kakošne nasledke bi odprava slovenske službe božje imela za Slovane. Opiraje se na slovesno dovoljenje papeža Hadrijana II. maševal je še nadalje v slovenskem jeziku. Vsled tega in vsled neprestanega obrekovanja od strani Nemcev poklican bil je sv. Metod zopet v Rim na odgovor.

In tu je sveti Metod zagovarjal blago glasno slovenščino tako uspešno pred papežem, da je le-ta v slovesnem pismu zopet potrdil slovensko službo božjo. In še dandanes bere se mnogim Slovanom — tako n. pr. tudi našim

mene kot posojilo? . . . Šaj mi je takoj lahko povrnete? Jaz sem upokojeni general Soborov!“

Pri teh besedah pošepeta dragoncu nekaj besed na uho. Obraz zatoženca ujasnil se je takoj.

„Sprejemem posojilo,“ odgovori on in poda bankovce gospej. Ona jih sprejme in hoče zapustiti s soprogom dvorano.

„Samo nekaj še,“ zakliče častnik. „Sedaj prosim sodnika, naj mi pripomore k moji lastnini.“

„Kako to?“ upraša sodnik.

„Obleka je moja, plačal sem jo.“

„Še danes pošljem jo k Vam,“ pripomni malomarno gospa, „ker so Vam všeč te cunje. Dajte nam svoj naslov!“

— „Ne tako, milostiva! Tudi jaz imam pravico zahtevati, da se ta stvar takoj reši. Prosim, izročite mi takoj moje stvari. Mudi se mi!“

Občinstvo je komaj zadrževalo smeh.

„Vender ne morem tu v sodni dvorani sleči se!“ zaupije, rudeča kakor puran jeze in sramote žena trgovčeva.

najbližnjim bratom Hrvatom na več krajih — sv. maša v slovenskem jeziku. Glej, dragi čitatelj! Lepše primere gorečega rodoljuba, kakor ti jo dajeta sv. Ciril in Metod, ne moreš najti. Dobro sta vedela, da bi se bila izognila sovraštvu mogočnih nemških škofov in da bi si bila prihranila marsikak britki trenotek, ko bi se bila odrekla svojega slovenskega jezika. Vender pa tega nista storila. Raje sta hotela pretrpeti muke in nadloge, raje prestatati preganjanje, ko da bi bila le za trenotek hotela zatajiti neizmerno svojo ljubezen do sladkega maternega jezika. Naj ti

bode ta stanovitnost v izgled! Tudi danes nahajajo se ljudje, ki sovražijo in zaničujejo milo našo slovensko govornico in ki preganjajo one, ki so zánjo iz srca vneti. Ne plaši se jih; ne omaguj pred njimi, temveč budi gorečnejši, čem brezobzirnejši je nasprotnik. Pri sv. Cirilu in Metodu imaš izgled, da pravična stvar končno mora premagati. V tej stanovitnosti in gorečnosti bodemo te, dragi čitatelj! podpirali tudi mi in v tem oziru bil je postanek našega lista tudi kres rodoljuba, ki je zagorel v predvečer praznika svetih naših blagovestnikov.

Politični nauk.

Slovenski stranki — slovensko zastopstvo!

Gledé na naš članek v 1. številki „Jezik slovenski — naša svetinja“ prejeli smo sledeči dopis, ki ta naš članek dopolnjuje in ki ga zatagadelj priporočamo našim čitateljem v resno presojo:

Gospod urednik! Pravo ste pogodili v prvi številki „Rodoljuba“, ko ste opozorili občinstvo naše, da čuva svojih pravic in zahteva slovenskega uradovanja pri sodišču. Vender domnevam, da nakazana pot — res, dobra je — sama na sebi ne bode posebno veliko hasnila, kajti v naši ožji domovini ne nahaja se mnogo sodnikov, ki bi na slovenske uloge pisali nemških odlokov — Vaš nauk pa velja po vsem le za ta jedini slučaj.*

Nemške uloge v najmnóžjih slučajih zakrivá nemško uradovanje — in o njih hočem danes razpravljati.

Znano je, da se uloge zapišejo ali pri uradu samem, ali pa je piše stranka, oziroma za njo kak odvetnik ali notar.

* Kaj pa upravne oblasti? Opomba uredn.

„Oho, pozabili ste, gospa, da je to sedaj moja obleka“, odvrne hladnokrvno častnik. Njen soprog še jedenkrat zatrjuje v zadregi, da se mu obleka precej pošlje, saj je vender le slaba šala tako zahtevanje, naj se njegova soproga sleče tukaj pred občinstvom.

„Gospod, jaz to čisto resno zahtevam,“ pravi častnik, „in prosim gospoda sodnika, naj stori daljne korake“.

„Zahteva je opravičena“, pritrdi suho sodnik. „Častnik lahko zahteva, da se mu takoj vroči lastnina. Ali se temu protivite?“

„Gotovo!“ hrešči žena. „Nikdar tu ne slečem svoje obleke.“

Sodnik migne sodniškemu slugi in bradati mož, odslužen vojak, stopa mogočne in odločno proti gospej. Veselost v vrsti gledalcev narašča.

„Stojte!“ zaupiye trgovec. „Jaz kupim obleko nazaj. Tu imate dve sto goldinarjev.“

„To ne zadostuje,“ odgovori dragonec in odkloni ponujeno svoto. „Vsakdo ceni svojevoljno svojo

Kadar se zapisuje prošnja stranke na zapisnik v sodišču, tedaj naj čuva vsak zaveden Slovenec, da se mu zapiše tako, kakor jo narekuje, to je v maternem jeziku. Tej zahtevi naša sodišča, tudi večinoma ustrezajo. Če bi ne hotela, tedaj naj bi se nastopila pot, katera se nam je v „Rodoljubu“ pokazala.

Uloge, katere stranke svojeróčno pišejo, so gotovo pisane v maternem jeziku. Drugače godi se pa z onimi, katere odvetnik ali notar za svoje slovenske stranke piše. Mnogo, dà, premnogo takih ulog pisanih je v blaženi nemščini in v teh je pravi vzrok skrit, zaradi česar sodišča ne uradujejo tako, kakor ljudstvo zahteva in zakoni ukazujejo.

Naši odvetniki in notarji se razrejajo v tri vrste.

Nahajajo se namreč odvetniki in notarji ki ne znajo trohice slovenskega jezika, pa tudi taki, ki znajo le nekoliko, a iz sovraštva, ali kakor pravijo: iz principa, ne

last. Obleka stane me najbrže zapor zaradi zamujene službe, potem sodne stroške zaradi izgubljene pravde. Jaz zahtevam tisoč goldinarjev.“

Občinstvo zasmeje se glasno, dokler sodnik odločno ne zapove mir. Njegov odlok bil je zopet čisto miren, stvaren:

„Zahteva je res neprimerno visoka, saj toženi stranki ni treba je vsprejeti. Gospa lahko odkloni odkup obleke in jo lahko tukaj pusti.“

„Tisoč goldinarjev... To je nesramno!“ kriči gospa srdito.

„Nikakor“, odvrne prijazno lajtenant. „Sicer pa ne mislim okoristiti sebe pri tem kupu. Ostali znesek naj dobé vojaške sirote zadnje vojne. Ozirom na to povišam ceno za svojo obleko na dva tisoč goldinarjev.“

Trgovec odpre listnico: „Vi storite to, kar sem jaz menil že storiti, gospod častnik... tu imate dva tisoč goldinarjev. Draga je sicer ta kazen, ali ima dobre posledice. In važno pravi sodnik: Obravnava je končana, ker so se stranke pobotali!“

zapišejo slovenske uloge. Ta prva vrsta zastopnikov seveda ne zapiše slovenske besede, akopram živi in se bogati o slovenskih žuljih. Druga vrsta zastopnikov je ona, ki znajo sicer slovenski govoriti in pisati, a vendar le več in kjer morejo nemški pišejo. Tem služi slovenščina le v to, da z njo svoje nemčursko mišljenje zakrivajo in se na lepši način pri nas udomače in ujedó. Tretja vrsta zastopnikov so pa naše gore listi, ki povsodi dosledno za slovenske stranke slovenske uloge zapisujejo.

Pri tej zadnji vrsti je stranka lahko prepričana, da se jej bode vedno ugodilo in da se jej ne bodo pisale neslovenske uloge. Nasprotno pa bode stranka pri zastopnikih druge vrste morala odločno zahtevati, da se jej zapisujejo prošnje v maternem jeziku. To stori je vsaka stranka opravičena in dolžnost odvetnika ali notarja je, da jej ustreže. Saj stranka ni primorana vzeti si zastopnika, ki jej ugoditi neče in je danes, hvala bodi Bogu, dosta odličnih slovenskih odvetnikov in notarjev, ki z veseljem zahtevanju svojih strank ustrezajo.

No, pri zastopnikih prve vrste je vsaka beseda zastoj in najbolje je, da ne govorimo o njih. Vendar, dosti o tem.

Gotovo je, da bi bila naša zemljiščna knjiga že do malega pisana v slovenskem jeziku, ko bi le-ti za-

stopniki ljudstva vestno in dosledno rabili za slovenske stranke njihov materni jezik. In le omenjeni so zakrivali, v da slovensko uradovanje ne stoji na stopnji, kjer bi si je želeli.

Smešno pa je, kako zagovarjajo, recimo zastopniki sicer slovenske krvi nasproti svojim strankam popuševalno delovanje.

Jeden se opravičuje stranki, da pravno reč lažje ugodno reši, ker sodnik rajši nemške uloge bere; drugi izgovarja svojo nemško ulogo na višja sodišča, rekoč, da tamkaj vse le nemški rešujejo in tretji utemeljuje svojo nemško zemlje-knjižno prošnjo s tem, da je dotični stavek v zemljiščni knjigi nemško zapisan.

Taki so izgovori dan na dan in žalibog do cela puhli in jalovi. Le malomarnost dotičnega zastopnika kažejo, kateremu se ne ljubi potruditi se tolikanj, da svoji stranki ugodí, ker je vaje izza mladih let na svoje nemške obrazce, ki so mu danes že živa potreba, brez katere obstati ne more.

Zavedni Slovenec, tvoja dolžnost je, da paziš na delo svojega zastopnika, katerega si s trdo zasluženim novičem pokličeš. Tako naj ti dela, kakor zahtevaš. Tem potom upam, da bi se mnogo storilo za slovensko uradovanje pri sodiščih (posebno v mestih, kjer stranke večinoma zastopa odvetnik ali notar) — če ne največ.

Politični pregled.

Državni zbor na Dunaji dokončal bo te dni debato (razgovor) o državnih potrebščinah. Pri tej debati poslanci navadno razkrivajo vladi želje in nasvete svojih volilcev. Od naših slovenskih poslancev oglasili so se še Klun, Robič, Povše in Ferjančič. Prvi zahteval je državne pomoči za uravnanja Save, zboljšanja kranjskih cest in posušenja ljubljanskega močvirja, drugi je pojasnjeval žalostne šolske razmere zlasti na Štajerskem, tretji pa je razkril vladi najnujnejše potrebe našega kmetovalca. Dr. Ferjančič tožil je ministru, kako se slovenščina pri primorskih in koroških uradih v kot potiska. Istrski poslanec Spinčić grajal je vlado ostro zaradi usiljevanja nemškega jezika slovenskim in hrvatskim občinam v Istri od strani vladnih uradov. Čudili smo se, da na tej interpelaciji niso bili podpisani vsi na Dunaji navzoči slovenski državni poslanci; pa kaj se hoče, saj tudi noben slovenski poslanec ni našel primerne odgovora na deželnega glavarja štajerskega, grofa Wurmbanda nesramne napade na poštenost slovenskega naroda! Pri razgovoru o železnicah potegnil se je nek tržaški poslanec za progo Loka-Divača. Pri tem razgovoru zatrdil je med drugim vladni zastopnik tudi, da je južna železnica leta 1888 temeljito preiskala in popravila vse svoje mostove; mi pa smo iz zanesljivega vira izvedeli, da so te dni prizadete občine dale po strokovnjaku pregledati mo-

stova (viadukta) pri Borovnici, in da ju je ta strokovnjak našel v najslabšem za varnost vlakov sila nevarnem stanju. To naznanili bodo naši državni poslanci nemudoma vladi in mi upamo, da bode vlada zaukazala nemudoma strogo preiskavo. Sicer pa bomo o tej stvari itak še spregovorili. — Parobrodni družbi „Lloyd“ dovolil je državni zbor 1¼ milijona več podpore, da jej bo mogoče oskrbeti si dovolj primernih parnikov. Pri razgovoru dokazali so različni govorniki in zlasti tudi hrvatski poslanec Borčić, da je „Lloyd“ do sedaj silno slabo gospodaril; predsedniku so celo predbacivali, da je ladije naročeval mesto v Avstriji pri neki angleški tvrdki, ker mu je le-ta podarila štiri dragocene konje. Čedne stvari to! — Nek nemški poslanec nasvetoval je, naj bi se posestnikom od trne uši opustošenih vinogradov dovolilo nasaditi tabak, katerega bi jim po tem država odkupila; minister pa je izjavil, da to za sedaj ne gre. — Poslanec dr. Roser je sedaj že osemindvajsetkrat predlagal, da naj država odpravi loterijo, ker ljudi preveč zapeljuje v igro, a kakor dosedaj vselej, je tudi letos pogorel s tem predlogom. — Trojna zveza med Avstrijo, Nemčijo in Italijo se je zopet za šest let ponovila, pridružila pa se je sedaj tej zvezi tudi Anglija; nemški cesar je navlašč potoval na Angleško, da bi utrdil to prijateljstvo, v Benetkah pa se je pri krstu italijanske oklopnice „Sicilia“ italijansko mornarstvo

očitno bratilo z angleškim. — Vojske se torej za sedaj še ni bati. — Mladi **srbski kralj** Aleksander dovršil je svoje študije ter se poda koncem meseca v sijajnem spremstvu poklonit se svojemu botru, ruskemu caru. Rusi priredili bodo gostu svojega cara velikanske slavnosti. Pri povratku iz Rusije obiskal bo srbski kralj tudi našega cesarja. — **Rumunski prestolonaslednik** za-

ljubil se je v neko mlado dvorno damo kraljičino ter jej obljubil zakon. Kralj in ministri so odločno proti tej zvezi ter so poslali zaljubljenega princa na potovanje, da bi pozabil celo stvar. Le-ta pa se kaže stanovitnega, kajti izjavil je, da se raje odpove prestolu, kakor da bi pustil nevesto, katero si je enkrat izbral. Morda se bo vender-le premislil.

Slovenske in slovanske vesti

Dopisi.

Iz Ljutomerskega okraja na Štajerskem.

[Izv. dop.] Ljutomerski okraj ima zraven savinjske doline na Štajerskem v narodnem oziru najbolj probujeno prebivalstvo. Saj pa je tudi trebalo obilo truda, da je bilo mogoče vzbuditi prosti narod iz stoletnega spanja ter ga uneti za narodnostno idejo. V prvih vrstah vidimo tu tudi naše duhovnike, kateri so poučevali narod v verskih resnicah, kazali pa so tudi slovenskemu ljudstvu lepote njegovega jezika ter mu v lepih spisih in mičnih pesmicah užigali ljubezen do domačega govora. Tu mi je omeniti imenitnih mož, katerih slovenski rod nikdar pozabil ne bo. To so Volkmar, Krempelj, Jaklin in drugi. Za njimi stopajo na pozorišče učenjaki, pesniki in pisatelji iz različnih stanov, kakor Miklošič, Stanko Vraz, dr. Razlag, pozneje pa je vzrasla domača inteligenca, združila svoje gmotne in duševne moči ter je prirejala tabore in ustanovila Ljutomersko čitalnico. Tamkaj je bilo ognjišče narodnega delovanja. Tam so se zbirali domači narodnjaki vseh stanov. S paznim očesom gledalo se je na manj izobražen kmetski stan, da se ne potiska v kot. Pri vsaki veselici, pri vsaki slavnosti bilo je prostemu narodu odločno odlično mesto zraven izobražencev.

Tu se je razpravljalo v poučnih govorih o gospodarstvu, jezikoslovju in narodni politiki, napijalo se je v duhovitih besedah posameznim stanovom, korporacijam in osebam, prirejale so se gledališčne predstave in gojila se je krasna domača pesem. Naše nadarjeno ljudstvo se je pri takih prilikah mnogokaj naučilo. Pridobilo si je toliko društvene omike, da se lahko postavlja v vspored z nekaterimi meščanskimi sloji, v marsičem pa jih nadkriljuje.

V tem pogledu gre največja zasluga našemu vrlemu narodnemu učiteljstvu, katero je storilo ter še stori premnogo za vzbujo naroda, držeč se zlatih besed pesnikovih: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more to mož je storiti dolžan“. Ker stoji v našem okraju ljudstvo v gmotnem oziru večinoma na trdnih nogah, pošilja veliko število nadobudnih mladeničev v srednje in višje šole. V počitnicah prirejajo dijaki veselice, pri katerih ne manjka izpodbudnih in poučnih govorov. Velikanskega pomena so tu, kakor tudi v sosednjih okrajih primicije, to so nove maše. Te so v pravem pomenu narodne svečanosti, katere iz elementarno silo uplivajo na razvoj narodnega čustva polagaje temelj narodnemu

ponosu. Na primiciji, katerih je vsako leto nekaj, se zbere na stotine ljudi; zraven kmetskega prebivalstva zbrana je duhovščina z bogoslovci, častno je zastopana tudi posvetna inteligenca iz vseh stanov, srednješolskih in velikošolskih dijakov pa pride do 100.

Samo ob sebi je razumljivo, da taka množica izobraženih mož in mladeničev ne sedi tiho drug zraven drugega, nego govor sledi govoru, napitnica se vrsti za napitnico, vmes pa krepko doné lepe slovenske pesmi ter svira dobro izvežbana narodna godba. Nikdar pa ne kali narodnega naudušenja neresnični bojni klic, da je vera v nevarnosti, kajti vsi dobro vemo, da to ni resnica in da brez skrbi lahko združimo vse svoje sile v naporu za narodni napredek. Ni se čuditi, da take svečanosti niso ostale brez upliva na naše nadarjeno in po večji izobrazbi hrepeneče ljudstvo.

Poglavitni sad tega delovanja vidimo v mnogoštevilnih kmetijskih bralnih društvih, katerim so zopet pri zibelci stali največ naši učitelji.

Zasluga našega učiteljstva je tudi, da ima nadarjena naša mladina, dovršivši ljudsko šolo, slovenski književni jezik tako v oblasti, kakor marsikateri dijaki iz gimnazije. Da podprem svojo trditev z dokazi, navajam samo to, da so dopisi iz Ljutomerske okolice, iz Cvena, od Male Nedelje, od sv. Križa i. t. d., ki jih nahajamo v različnih slovenskih časopisih večinoma iz peres naših mladeničev, ki niso pohajali druge, nego domačo ljudsko šolo!

Opomba uredništva: Z veseljem priobčili smo ta dopis, da tudi kranjski kmet zvé, kako vrolo se drži njegov štajerski brat. — Žal, da pri nas v marsikakem obziru ni tako, kakor v ljutomerskih gorica!

Šmarje pri Jelšah (v dan sv. Cirila in Metoda). [Izv. dop.] Čudovito lepo se razvija pri nas častitev slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Dan pred tem velikim praznikom goreli so po vseh gorah in holmcih krasni kresovi. Drugi dan pa smo imeli občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda. Tu sém bi povabili Vas Kranjce, lahko bi se mnogo naučili. Kakšna lepa sloga je vladala tu mej duhovskim in posvetnim rodoljubom! Dasiravno je glavno delo bilo v posvetnih rokav, prihitelo je vender okolu 10 izbornih narodnih duhovnikov, ki so se odkrito in s celim srcem udeleževali petja in

napitnic. Vrli starina župnik Frölich privel je seboj svoj čuda lepo izvežbani ženski zbor in ganljivo je bilo videti, kako časti in ljubi ljudstvo tega moža. Kaj pa bodo porekli tisti Vaši prenapeteži, če jim povem, da se je par parov celo v „pregrešnem“ plesu zavrtelo in da smo

duhovni in posvetni starejši ljudje brez pohujšanja dobrovoljno ogledavali to nedolžno rajanje.

Vmes pa se je rekla marsikatera možka beseda, ki nas je prigravela do srca. Šmarijski trg je dokazal, da je trdno v narodnih rokah in ne izpustimo ga!

Slovenske in slovanske vesti.

(Svojim prijateljem), kateri so nam iz vseh strani o priliki ustanovitve „Rodoljuba“ doposlali tako toplih priznanilnih pozdravov, usojamo se izrekati v imenu „Slovenskega društva“ iskreno svojo zahvalo. — Naj stojé tudi oni neustrašeno za napredno slovensko stvar, katera konečno mora zmagati. Ker se o namenih našega društva in njegovega glasila trosijo po deželi najdrznejše laži, ponatisnemo tu § 2. društvenih pravil, ki se glasi:

§ 2. Društvu je namen: „Pospeševati slovenskega naroda duševni in gmotni napredek; razširjati med njim politično izobraženje in narodno zavest, braniti njegove narodne in državljanske pravice in zlasti pripomagati, da se mu uresniči ustavno zagotovljena narodna ravnopravnost“.

To in nič drugega je torej naša naloga! — Ob enem prosimo svoje prijatelje po deželi, da nam blagovolijo naznaniti vsako obrekovanje našega društva in vsako nepošteno agitacijo zoper „Rodoljuba“. — Mi bomo potem vedeli braniti svojo čast proti vsakomur, naj si bo Peter ali Pavel, kajti čisto vest imamo in zato se nam ni treba nikogar bati! To naj si blagovoli gotova gospoda zapisati za ušesa.

(Bleiweisova slavnost) v Ljubljani vršila se je preteklo nedeljo prav dostojno. Slavnostnega spreveda, pri katerem smo pa neradi pogrešali godbe in okrašenih ulic, udeležile so se poleg Ljubljanskih društev tudi nekatere čitalnice z dežele z zastavami. Na čelu korakal je „Ljubljanski Sokol“, kateremu se je pridružila tudi deputacija „Zagorskega Sokola“ z zastavo. — Pri razkritji spominske plošče imel je g. notar Svetec iz Litije primeren nagovor, delavsko pevsko društvo „Slavec“ pa je zapelo dva zbora. Potem bil je v čitalnični dvorani skupen obed, pri katerem je bilo več naudušenih govorov, zvečer pa je bil na sijajno okrašenem in razsvetljenem vrtu čitalniške restavracije koncert, pri katerem sta sodelovala vrli „Slavec“ in vojaška godba. — Spominska plošča ima sledeči napis: V tej hiši je živel dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški in dné 21. novembra 1881. umrl. Pisateljsko društvo 2./7. 1891. — Slavnost bila je, kakor rečeno lepa, a nihče nam ne sme v zlo šteti, ako rečemo, da je bila gledé na pomen slavljenca premalo sijajna.

(Slovenski jezik na Koroškem) slavil je te dni zopet lepo zmago. Mestni magistrat Celovski branil se je sprejeti slovensko ulogo, katero mu je doposlalo „Slo-

vensko katoliško politično društvo“. To društvo pritožilo se je vsled tega na ministra in ta je zagrizeni magistrat poučil, da ima slovenski jezik tudi na Koroškem domovinsko pravico in da mora vsled tega tudi Celovski magistrat vsprejeti slovenske uloge. — Magistrat pritožil se je zoper ta odlok na upravni sodni dvor na Dunaji, a tudi to najvišje sodišče pritrnilo je ministromi odločbi.

(Praznik slovanskih svetnikov sv. Cirila in Metoda) slavil se je po vsem Slovenskem jako dostojno. Na predvečer goreli so po vsih vrhovih (posebno tudi na Koroškem) velikanski kresovi, oznanjujoč svetlu, da tu prebiva Slovenec. Na dan praznika to je 5. t. m., pa so, v mnogih krajih podružnice družbe sv. Cirila in Metoda priredile občne zборе in veselice, tako v Ljubljani pri sv. Petru, v Šmariji pri Jelšah, v Črni na Koroškem itd. Spregovorila se je tu marsikaka nauduševalna beseda ter položil marsikak dar na oltar maternega jezika. Hvala Bogu, narod se vzbuja!

(Südmark) imenuje se nemško društvo v Gradci, ki ima „lepo“ nalogo, naseljevati med Slovence kjer in kolikor mogoče nemških gospodarjev in obrtnikov, da bi ti potem čez nekaj časa jeli upiti: „toliko nas je, nemške šole hočemo itd! — V zvezi s predznim „Schulverein-om“ naj bi tedaj Südmark skušala spraviti nas Slovence ob ime in jezik. To društvo imelo je v nedeljo dne 5. t. m. v Gradci svoj občni zbor, ki se je pa precej slabo obnesel, ker se je pokazalo, da tako krtovo početje med Slovenci ni tako lahko, kakor so mislili gospodje. Žalostno je le, da so bili na tem zboru zastopani tudi naši kranjski „Nemci“ in sicer po nekem doktorandu Goltschu, sinu Ljubljanskega obrtnika, živečega večinoma ob slovenskih groših. Ta gospodič, kakor kaže njegov naslov, še ni dovršil svojih šol in vender se čuti že poklicanega, v lastno skledo pljuvati. Mnogo še obeta!

(Toča) je predzadnjo nedeljo hudo gospodarila. Na Štajerskem pobila je po Pohorji in prouzročila veliko škodo. Na Hrvatskem pa je v Glini, Topuskem in okolici nad pol ure razsajala in napravila ogromno škodo. Padala je debela, kot kurja jajca, potolkla polja in vrtove, na hišah opeke, okna in celo plotove. Drevesa in vinogradi so popolnoma goli, cerkev v Grdjevci je obtolčena, kakor da jo je kdo s sekiro obdelaval. Ob 9. uri zvečer ležala je toča še čevelj na debelo. Tudi iz drugih krajev prihajajo slična poročila.

(Osebnosti.) Sveti oče imenoval je spovednika pri Uršulinkah v Škofjiloki, g. Matija Jeriho, za svojega častnega komornika. — Bogoslovec Ljubljanske škofije, g. Aleš Ušeničnik postal je dne 26. p. m. v Rimu doktor modroslovstva. Mladi doktor je sin kmetijskih starišev v Poljanski dolini nad Škofjokoloko.

(Velik požar) uničil je pred kratkim v Gaberjih na Dolenjskem pet hiš z gospodarskimi poslopji, s pohištvom in krmo vred. Zgorel je žalibog tudi dveletni sin posestnika Franceta Kramaršiča, pri katerem je začelo goreti in sedaj morali se bodo stariši, ker so otroka samega doma pustili, še pred kazensko sodnijo zagovarjati. Zgorelo je tudi šest prašičev in osem ovac; cela

škoda znaša skoraj 3000 gld., zavarovani pa so bili pogorelci le za 1650 gld.

(Velika gospodarska in obrtniška razstava) odprla se bode dne 15. avgusta t. l. v Zagrebu. — To razstavo obiskalo bode tudi mnogo Slovencev, „Ljubljanski Sokol“ pa bode priredil dne 6. septembra celó poseben vlak v Zagreb. — Dne 6., 7. in 8. septembra bode v Zagrebški razstavi tudi velikanska vsehrvatska pevka slavnost in ker bodo voznje cene posebnemu vlaku zelo znižane, nadejati se je, da se pridruži „Sokolu“ tudi obilo drugih gostov, ki se želé prepričati o napredku bratskega nam naroda hrvatskega.

Razne vesti.

(Grozen umor) pripetil se je te dni na Dunaji. Neznani zločinci napali so po noči hišnega oskrbnika Emeder-ja in njegovo ženo, ko sta mirno v svojih posteljah spala, ter ju na grozen način usmrtili. Moža so v hrbet ustrelili ter mu čepino razbili, žena pa je imela kar 22, večinoma smrtnih ran. Tisto noč prenočili so pri Emederjevih trije delavci in od teh sta bila dva tudi ranjena, tretji pa se je, kakor trdi, ko je slišal v temni sobi streljanje in upitje, pod mizo skril. — Policija je sedaj vse tri delavce zaprla, ker jih ima na sumu, da so oni morilci in da sta ranjena dva dobila svoje rane v boji z njihovimi žrtvami. Pod ključ dali so tudi nekega sorodnika umorjenih, ker je na sumu, da je on morilce najel in sicer zato, da bi preje prišel v posest pričakovane dedščine. Dokazati pa zaprtim še ničesar niso mogli in mogoče je tudi, da so nedolžni.

(Utonil je) v tolmunu Pivške jame 29letni posestnik Anton Baraga, ko se je hotel iz te jame preriti v Postojnsko.

(Nesreče na železnicah) se v zadnjem času grozno množe. Pričetkom preteklega meseca podrl se je v Švici pod nekim osebnim vlakom most vodeč čez reko Birso. Celi vlak pogreznil se je v vodo in 14 dni rabili so vojaki, dokler so izvlekli iz vode ostanke vozov in 73 ljudi, ki so pri tej nesreči poginili. Vrh tega bilo je 131 potnikov manj ali bolj težko ranjenih. — Nekaj dni pozneje pa je tudi v Švici obtičal vlak v nekem tunelu, ker se je polomil stroj. Drug vlak zadel je vanj. Razbitih je bilo več vagonov in tri osebe ranjene. — V Eggolsheimu na Bavarskem skočil je nek vlak iz tira, tako, da so se razbili skoraj vsi vagoni; neko gospo je tako pritisnilo, da je ostala mrtva, vrh tega bilo je več potnikov nevarno poškodovanih. — V Clevelandu v Ameriki pa sta dva vlaka skupaj trčila; trije vagoni so se vneli in 27 ljudi bilo je deloma ubitih, deloma pa so zgoreli mej gorečimi razvalinami.

(Otrok in cesar.) Pri zadnjem potovanji našega cesarja pripetila se je v Pulji sledeča mična dogodba. — Nek mali deček gojil je željo vstopiti v pomorsko šolo, a revni njegovi stariši stroškov takega šolanja ne zmorejo. Deček spisal je zato prošnjo na cesarja in ko je cesar, vračajoč se od neke slavnosti, hotel stopiti v svoj voz, pokleknil je omenjeni deček predenj ter mu izročil svojo pismeno prošnjo. — Cesar se je z dečkom prav prijazno pogovoril in najbrže bo prošnja pogumnega dečka za brezplačni vstop v pomorsko šolo tudi uslišana.

(Oblak se je utrgal) nad ruskim mestom Jekaterinoslavom. Voda je poplavila 150 hiš, mrtvih pa so že 69 potegnili iz vode.

(Maščevanje užaljene kmetice.) Na zadnjem sejmu v laškem mestu Trevizu obnašal se je nek že precej star gospod nespodobno in predrzno proti posebno krasni kmetici. To je krasotico tako razjarilo, da je zgrabila svoj srp ter svojemu preganjalcu na en mah glavo odsekala.

(Električno usmrtenje.) V Sing-Singu v Ameriki so zopet štiri morilce, mestu da bi jih bili obesili, z električno silo usmrtili. Privezali so jih na navlačč zato napravljene stol ter jim napeljali na tilnik in na hrbtenico električni tok; umrli so torej blizu tako, kakor da bi jih bila strela ubila. Že lani so morilca Kemmlerja tako usmrtili, a nesrečnež je trpel grozne bolečine, predno je bil mrtev. Vsled tega so „kolovrat“ nekoliko zboljšali, a navzlic temu trdé priče, da je to usmrtenje še zelo nečloveško in da mora biti smrt na vislicah lažja.

(Velika nesreča pri požarni.) V Dragunu na Nemškem podrla se je pri gašenju necega požara spredna stena goreče hiše na prostovoljne ognjegasce ter jih zasa. Štirje ognjegasci, mej njimi načelnik, ostali so mrtvi, pet družih pa se je hudo opeklo, da so v smrtni nevarnosti.

(Boj ženske z medvedom.) V zverinjaku v Poznanju na Nemškem ušel je medved iz svoje kletke, pridrl na neko dvorišče ter napadal tam ženo kočijaža. Žena, akoravno krvaveča že iz osmih ran, imela je k sreči še toliko zavesti, da je pahnila medveda v klet, kjer so ga potem ljudje, ki so bili prihiteli na pomoč, ubili.

(Stari ljudje.) Zadnje ljudsko štetje pokazalo je, da žive v Parizu štiri ljudje, ki so čez sto let stari, in sicer tri ženske in jeden mož. Najstarejša žena z imenom Ana Schweiger rojena je leta 1788 ter je tedaj dopolnila že svoje 102. leto.

(Samomor v državni zbornici.) Na stopnicah državne zbornice na Dunaji ustrelil se je 9. t. m., ko so poslanci ravno imeli sejo, 54 let stari Anton Schupp. — Na be-raško palico spravila je bila menda moža pravda, ki jo je imel z židovskim bogatinom Rotschild-om, pri katerem je bil prej v službi. To je moža ob pamet in v smrt spravilo.

(Morskega volka) opazil je parnik „Abbazia“ na vožnji med Reko in Opatijo. Pravijo, da je bil šest metrov dolg. Tudi v tržaškem zalivu pokazal se je morski volk. Kopenje v morji je v dotičnih krajih vsled te prikazni zelo nevarno.

(Najljubša jed.) „No, Janezek, kaj pa ti najraje ješ?“ vprašal je strijc svojega majhnega nečaka. „Na pol kuhan fižol“ odreže se Janezek. Strijc se seveda začudi temu odgovoru, a Janezek zvito pristavi: „Veš,

kadar se takega fižola najem, me tako trebuh boli, da mi ni treba v šolo iti!“

(Nepoboljšljiv igralec.) Nek strasten igralec obtožen je bil pri sodišči zaradi prepovedane igre s kartami. Sodnik ga obsodi na tri tedne zopora ter ga vpraša, je-li se misli zoper to sodbo pritožiti. — Obsojeni pa tedaj h krati privleče iz žepa igro kart, položi jih na mizo pred sodnika ter pravi: „Naj vzdignejo, gospod sodnik, šest tednov ali pa nič!“

Poučne stvari.

Nauk slovenskim materam.

Slovenski kmet se nikdar ne pritožuje, da ima preveč otrok; misli si, mi bodo vsaj na stara leta pri kmetiji pomagali. — Če pa hoče ta namen doseči, mora na to gledati, da si zredi krepke in zdrave otroke. Predsodki in vraže so mnogokrat vzrok, da se mnogo stori, kar je v kvar krepkemu razvijanju človeškega telesa. Podati hočem nekaj migljajev, kako je ravnati, da se tudi v kmečki koči ne greši preveč zoper naravne zakone vzgojevanja.

1. Stavljenje koz.

Zbral sem si stavljenje koz najpoprej, ker je sedaj ravno oni čas, ko se uradno stavijo koze. Morebiti bodo te vrstice vendar katero malomarno mater do tega privedle, da bode nesla otroka k cepljenju, katero jo itak družega ne stane, kot pot do župnijskega poslopja.

Že več stoletij pred Kristusom spoznali so v Kini, da človek lažje prestane koze, če je že poprej navzel si tega strupa. Zatorej so nalašč zdrave ljudi oblačili v oblačila, katera so poprej kozavi nosili. Tudi rane so si prevezavali s takim blagom, katerega so imeli prej kozavi na sebi — vse z namenom, zdravemu človeku umetno zacepiti koze.

V začetku 18. stoletja začelo se je pravo cepljenje koz zlasti med Francozi in Angleži. Največje zasluge si je pa pridobil Anglež Edvard Jenner, ki je leta 1796. dokazal, da ljudje, kateri imajo stavljenе koze, težko dobe prave koze. Če pa tudi postanejo kozavi, niso koze toliko hude in človek mnogo lažje prestane to ostudno bolezen. — To se je tudi pokazalo za časa nemško-francoske vojske leta 1870/71. V nemški armadi bilo je vpeljano prisiljeno cepljenje, Francozje pa niso imeli stavljenih koz; ko je nastala epidemija koz, videlo se je, koliko upliva cepljenje koz. Francozov je na tej bolezni umrlo 23.469, nemških vojakov, kateri so imeli vsi po dvakrat stavljenе koze, pa samo 261!*) Te številke pač dovolj jasno govore.

Bolečine in nevarnost med cepljenjem in med razvijanjem koz so pač premale, da bi se mogle primerjati z dobičkom, katerega ima človek, če ga cepljenje obvaruje koz. Zlasti v novejšem času, ko dobivajo zdravniki cepilo iz zavodov, kjer se napravlja s koz-vimenic je nevarnost nalezljivosti kake druge bolezni popolnoma odstranjena. Če se nadkomolci otrok pred stavljenjem dobro osnažijo (— to naj tudi matere store, preden nesejo otroka k zdravniku —) in potem vedno snažno držé med razvijanjem koz, so odstranjeni vsi slabi nasledki, kateri bi mogli otroka mučiti, preden odpadejo hraste.

*) Eichhorst, Pathologie, 1855.

Poleg tega je premisliti, da bode treba otroka v šolo pošiljat. Tu se bode odslej naprej na podlagi povelja iz leta 1886. strogo zahtevalo, da mora otrok, ko v ljudsko šolo vstopi, skazati se, da ima cepljene koze. Veliko sitnosti bode starišem prihranjenih, če bodo to lahko storilo. Tudi vsaki prošnji za podeljenje študentskega stipendija mora se priložiti spričevalo stavljenih koz.

Če še povem, da je otrok od četrtega meseca nadalje sposoben za stavljenje koz, sem pač vse navedel, kar mora ovreči pomislake, kateri se še tu in tam zoper to dobrotno državno napravo pojavljajo.

Čez tri tedne po stavljenju koz odpadejo hraste in mati ima zopet svojega veselega čvrstega otroka, ob katerem pa tudi zavest, da je storila svojo dolžnost, ker je potrebno ukrenila, da odpravi svojemu otroku nevarnega in ostudnega sovražnika — črne koze.

2. Čiščenje otrok.

Gotovo nima mati na kmetih toliko časa, da bi mogla svojega novorojenca toliko oskrbovati, kakor bi bilo potrebno. Vendar mnogo tudi po nepotrebnem zanemari.

Otrok potrebuje dobro hrano, da se more krepko razvijati. Kakor je hrana potrebna, ravno tako ne more brez zraka živeti. Slab zrak pa slabo upliva na razvoj telesa.

A če gremo v kmečko izbo, kje najdemo otroka? V zasoparjeni, vže dolgo ne prezračeni izbi leži v zibelki povit in z neštevilnimi rutami odet in tudi obraz ima pokrit.

Človek ne prejema zrak samo s pljučami, ampak cela koža je sposobna s svojimi potnicami sprejemati zrak v se. Če je pa otrok tako pokrit, poleg tega ima še potnice vsled premalega čiščenja zamašene, potem pač ne more koža svoje dolžnosti storiti.

Zatorej je treba otroka marljivo kopati; vsak dan naj se otrok skopa. Prevroča voda ni na mestu. Poleg tega, da otrok preveč mehkužen postane, se še lažje prehladi, ako se toplota preveč menjava. Voda bodi toliko mlačna, da roka mrzlotе vode ne čuti.

In te nesrečne temenice! Če pogledaš otročjo glavo, vidiš po celej obrašeni glavi debelo skorjo strjenega blata. Mati je tega še vesela in težko jo je prepričati, da je to sama nesnaga in da kvarno vpliva na otroka. — Temenice niso drugo, kot blato, katero se med lasmi nabira in strjuje, da potem kot čelada čepi otroku na glavi. Poleg tega, da vsled tega glava ne more izpuhleti, se s temenicami tudi rast las zadržuje in mnogim neprijetnim živalicam varno bivališče pripravlja.

Otročja glava bodi ravno tako čista, kakor odraslega človeka, če je tudi treba z milom pomagati.

3. Povijanje otrok.

Hajd v povojčke! Bore revše! kako rado bi premetavalo svoje ude po zibelki, pa lastna mati ti jih vtakne v oklep in le z glavico pusti ti prosto. In zakaj? Da se udje bolj ravno zrasejo.

Če bi matere znale, kako neresnična je ta trditev in kako neprijetno in nezdravo je povijanje, kmalo bi zginili vsi povoji.

Če hoče človek krepko dihati, imeti mora proste prsi, da jih zamore širiti. S povijanjem života z rokami vred pa se stavi temu zapreka, kar je otroku naravnost škodljivo. Popolnoma napačna je misel, da vsled povijanja udje bolj ravno zrasejo. Narava sama skrbi, da dobi otrok pravo postavu. Nepovit otrok bode ravno zrasel, kakor povit. Zakaj je pa toliko povitih otrok s krivimi nogami?

Povijanje je celo škodljivo. Otrok bi se rad rešil tega oklepa, zatorej se ga skuša oprostiti. Tu se roka ali noga zahomota v povoj in otrok ima več ur svoje ude v nenaravni legi. — S tem si jih gotovo ne ravna.

Naravna lega nog ni, da se nogi s prsti in petami jedna druge tišče, kakor se jih vedno povija. Gotovo ima marsikatera ženska svojo račjo hojo povijanju zahvaliti.

4. Hranenje.

Če otrok joka, je lačen, daj mu hrane. Dokler otrok pije, je lačen, daj mu tedaj kolikor hoče — to je materam evangelij. In kaj je konec? Otrok vedno nadaljuje svojo pesem, trebih se mu napihuje, drisko dobí, bluva zasirjeno mleko, polagoma peša in vsled slabosti umrje.

Otrok umrl je vsled preobile hrane. Otročji želodeček je mal in občutljiv, ker je vedno prenapolnjen, ne more svoje naloge zvršiti, opeša in odpove telesu svojo pomoč.

Koliko otrok vsled neprevidnega hranjenja zbolí!

Zatorej naj dobi otrok po dnevi redno na dve uri hrano, po noči pa na tri. Mati mora biti pametnejša od nerazumnega otroka in mu dati le toliko hrane, da jo zamore otročji želodeček zmagovati; — bolje premalo, kot preveč.

Vsaj z letom naj se otrok popolnoma odstavi!

5. Učenje hoje.

Prehitro začnejo otroke po koncu nositi in na noge postavljati. Kmalo pridejo v stajalo, kjer morajo po več ur na rokah obešeni stati, ali celo viseti.

Hrbtišče otročje ni trdo. Vezila med členki na nogah in med posameznimi vretenci so tako mehka, da se vdajo teži otročjega telesa. Nagnejo in posedejo se posamezne kosti, vezila pa se vsled pritiska razširijo in zgube svojo prožnost.

Mnogo sključencev so taki postali vsled prehitrega poskušanja hoje.

Otroci naj se prehitro ne nosijo po koncu. Prezgodaj jih pustiti dalj časa na nogah stati, ne nevarno. Težko je povedati, kedaj naj se pričinja učenje hoje; odvisno je to od krepkosti in debelosti otročje. Krepak otrok je prej za to sposoben, kakor debel in slaboten.

Ob ajdovi setvi.

Pri nas pridelujemo dve vrsti ajde in sicer navadno črno ajdo in sivo ali škocijsko ajdo.*) Katera od obeh je bolj priporočljiva, o tem še niso gospodarji jednih misli. Nekateri hvalijo črno ajdo, ki je pri nas že od nekdanj udomačena, drugi se zopet pohvalijo s sivo ajdo. Če je zemlja dobra za ajdo, letina pa ugodna in če smo sejali lepo seme, pričakovati smemo

*) Imenujejo jo tudi japonsko ali kineško ajdo.

od navadne črne ajde več pridelka na zrnju. Siva ajda ima pa to prednost, da sploh raje obrodi in da tudi bolj v zeljišči raste. Za setev ajde treba je zemljo dobro zrahljati. Preorano strnišče je tegadel večkrat prevlačiti. Sejati je le dobro ohranjeno in očiščeno seme. Počena zrna zgubé kaljivost; od 100 zrn izkali večkrat le po 5 zrn. Ajdovo seme je tegadel skrbno odbrati.

Gospodinja na kmetih.

„Gospodinja podpira tri vogale pri hiši“. Te besede slišimo večkrat ponavljati. V resnici je pridna in varčna gospodinja pri hiši neprecenljive vrednosti za dobro gospodarstvo. Blagostanje v kmečki hiši ni le sad delavnega moža, ampak tudi sad pridne gospodinjje. Oba morata biti delavna in varčna, oba razumna, drug drug zega morata podpirati v prizadevanji do boljših prihodkov, potem bo blaženi mir, zadovoljnost in sreča v družbinskem življenji.

Od dobre gospodinjje se dandanes veliko zahteva; njen poklic je težaven in zelo odgovoren, ker ji nalaga velike dolžnosti. Gospodinja nima le svojih otrok skrbno odgojevati in opravljati vsa potrebna dela po hiši, v kuhinji, v kleti, v hlevu in na vrtu, ampak ona si mora tudi prizadevati, da kar le mogoče veliko prigospodinji z varčnostjo, da kar le mogoče v denar spravi ter pomnoži na ta način gospodarjev prihodek. Ona mora biti svojemu možu zvesta družica ter ga mora podpirati z besedo in djanjem v vsem, kar utegne biti v prid gospodarstvu. Gospodinja mora tudi večkrat nadomeščati svojega moža, če je ta zadržan po opravkih, če je bolan i. t. d. Dolžnosti gospodinjje so torej tako velike in težavne, da jih zamore spolnovati le gospodinja; ki je dovolj razumna, pridna in skrbna.

Kdor pozna kmetijske razmere, dobro vé, kako redke so pa dandanes dobre gospodinjje in kako gre večkrat to in ono gospodarstvo rakovo pot zaradi slabe, lene ali nesposobne gospodinjje. In pomislimo le na nesrečo, katere zadene gospodarstvo, če mora gospodar dolgo časa bolan ležati ali če umre! Kako zapuščena je gospodinja, če se le malo ali nič ne razume na gospodarstvo!

Odgoja kmetijskih deklet obstoji dosedaj večjidel v tem, da ostanejo dekleta po končani ljudski šoli doma pri materi, ki jih poučuje v vsem, kar potrebujejo za gospodinjstvo. Ker pa mati ni imela nobene prilike priučiti se naprednemu in zboljšanemu gospodinjstvu, se seveda dekleta kvečjemu le toliko naučé, kolikor jim vé mati povedati iz svoje jednostranske izkušnje. To pa v današnjih časih tem manj zadostuje, čem manj sposobna je mati za gospodinjstvo.

V posameznih deželah naše Avstrije ustanovljajo se z ozirom na veliko korist dobre gospodinjje za uspešno gospodarstvo tako imenovane „gospodinjjske šole“, kakoršnih se že veliko nahaja na Nemškem. V teh šolah se učé kmetijska dekleta vsa dela opravljati, katere mora znati gospodinja na kmetih, v njih se učé dekleta torej kuhati, mlekariti, kuretino in prašiče rediti, kuhinjsko zelenjavo pridelovati, šivati, plesti, prati in likati. Poleg tega učé se pa tudi toliko računati, da umejo zapisovati vse dohodke in stroške v gospodinjstvu. Tako izučena gospodinja ima pač najboljšo doto in bode prava pomoč marljivemu gospodarju. Gospodinjje ni soditi po tistih groših, katere prinese k hiši, temveč po tem, kaj se je za gospodinjstvo koristnega naučila v svoji mladosti.

Zeleti bi bilo, da bi se morda tudi pri nas pričelo velevažno delo gospodinjje na kmetih malo bolj v poštev jemati, kakor tudi, da bi se pripoznalo z ustanovitvijo gospodinjjske šole v korist takih zavodov za prospeh posameznih gospodarstev in za občni narodov napredek.

Pripomoček zoper krompirjevo bolezen (plesenj).

Poskušnje na Francoskem, Angleškem in v Švici so dokazale, da je zmes modre galice in gašenega apna ravno tako izvrsten pripomoček zoper krompirjevo bolezen kakor zoper strupeno roso na trtah. Zmes za škropljenje krompirja pripravimo na ta način, da raz-

topimo v 1 hl vode 2 kg modre galice in 1 kg gašenega apna.*) Škropiti je nemudoma, kakor hitro se prikaže prva sled bolezni. Namesto modre galice rabi se bajé tudi lahko ravno tolika množina zelene galice (železni vitrijol), ki je dosti ceneja.

*) Za 1 oral poškopiti, treba je 12 hl vode, 24 kg galice in 12 kg apna.

Loterijske srečke

dne 16. julija t. l.

Praga 43, 54, 72, 86, 73.

Tržne cene v Ljubljani

dne 18. julija t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	7 46	Špeh povejen, kgr.	64
Rež,	5 52	Surovo maslo, "	65
Ječmen, "	4 71	Jajce, jedno, "	2
Oves, "	3 25	Mleko, liter	8
Ajda, "	5 36	Goveje meso, kgr.	60
Proso, "	5 36	Telečje, "	50
Koruza, "	5 60	Svinjsko, "	60
Krompir, "	2 50	Koštrunovo, "	40
Leča, "	10 —	Pišanec, "	30
Grah, "	9 —	Golob, "	16
Fizol, "	9 —	Seno, 100 kilo	1 52
Maslo, kgr.	— 82	Slama, " "	2 14
Mast,	— 68	Drva trda, 4 metr.	6 40
Špeh frišen	— 58	" mehka, 4 "	4 20

Zbirka

DOMAČIH ZDRAVIL

kakor ji rabi
slovenski narod.

S poljudnim opisom
človeškega telesa.

Drugi natis. (3-1)

Dobiti je v Celji pri založniku Dragotinu Hribarju. Cena 40 kr., s pošto 45 kr.
— Na prodaj je tudi v „Katoliški bukvarni“
J. Giontini-ju in M. Gerber-ju v Ljubljani.

Prekupei dobijo popust.

Banka „Slavija“ v Pragi

priporoča se za
zavarovanje življenja
po najraznovrstnejših načinih ter za
zavarovanje proti požarnim škodam.

Banka „Slavija“ je po številu svojih členov, po letnih prejemkih in po premoženji svojem, katero je v dva in dvajsetih letih njenega obstoja iz nič narastlo nad šest milijonov goldinarjev, jedna največjih zavarovalnic naše države.

Vse škode, ki se prigode vsled ognja, strele, razpoka ali vsled poškodovanja pri gašenju, cenjujejo in izplačujejo se takoj. Za take škode izdala je banka doslej že nad osemnajst milijonov goldinarjev.

Uprava banke je čisto narodna; vse notranje njeno uradovanje vrši se izključno le v slovenskih jezikih.

Krajne zastope ima „Slavija“ po vseh večjih krajih na Slovenskem; **generalni zastop** — ki je doslej izgotovil že nad 100.000 zavarovalnih pogodb — **pa se nahaja v Ljubljani, v lastni hiši bankni** (1-2)

v Gospodskih ulicah št. 12.

!Na pol zastonj!

dobiti je od 4. julija t. l., in dokler je kaj zaloge

preostale

**slamnike za gospode,
dečke, dame in deklice,
solnčnike, cvetke in tri-
cotaille,**

nadalje nogovice za moške in ženske, ro-
kovice iz svile in sukanca, plavne hlače,
telovnike za veslarje, nederce s čipkami,
predpasnike črne in pisane, srajce za
dame in gospode itd. itd. pri

J. S. BENEDIKT-u

zaloga za žensko konfekcijsko blago

v Ljubljani. (2-2)